

תופעה: יותר ויותר שלוחים לומדים את 'תורת הנאום' בכדי להרחיב את מעגלי ההשפעה

מור ורבותי

איך מוודא שליח שדבריו בשיעור למקורבים יהיו מעניינים? איך הוא יכול לגרום לכך שהשומעים יקשיבו ויקבלו את דבריו? איך אפשרי בכלל לדבר על רוחניות עם הקשבה מלאה? • קבוצת שלוחים השתלבה בין משתתפי קורס ייחודי למרצים חב"דיים וקיבלו תשובות לכל השאלות באמצעות סדרת שיעורים • כמה מהם, מספרים ל'כפר חב"ד' על השינוי הגדול שחולל הקורס בשיעוריהם • "אתה פתאום מבין שיש לך כלי אדיר ביד", אומר השליח לאבן יהודה הרב מנחם נוימן, "כאשר הרב לאו עולה לדבר, הציבור נדרך, כולם יודעים שכאן יהיה מעניין, הכלים הנכונים נתנו לו להיות מרצה שמחשמל את האוויר וגורם לאנשים לבוא אליו" •

תקשיבו להם

שמואל קרסיק

כמה פעמים

מצאתם את עצמכם נרדמים בהרצאה? כמה פעמים ויתרתם על שיעור כי המרצה לא יודע לדבר טוב? כמה פעמים נכנסתם והקשבתם, אבל לא הבנתם מה המרצה רצה ומה הייתה הנקודה? ומה קורה אם אתה הוא המרצה, אתה שליח, רב קהילה, ר"מ בישיבה, מורה בבית ספר, מוסר שיעור שבועי למקורבים, איך אתה מוודא שדבריך יהיו מעניינים? איך אתה יכול לעשות שהשומעים יקשיבו ויקבלו את דבריך? מה ההבדל בין נאום טוב לנאום מצוין? איך נדבר על רוחניות ויקשיבו לנו? האם אני יכול לשנות את העולם? האם גם אני יכול לרתק את השומעים, ולהביא לשינוי?

בדיוק לשם כך הקים הרב לוי קנלסקי יו"ר 'מכון אלף לקידום ערכי היהדות', את הקורס המקצועי "תורת הרטוריקה והנאום" למרצים. יחד עם המומחה לרטוריקה ד"ר צוריאל ראשי - ראש החוג לתקשורת בקריה האקדמית הרצוג, וראש החוג לתקשורת בבית הספר לתקשורת של אוניברסיטת בר אילן - בו לומדים רבנים, דיינים, שלוחים, מורים, משפיעים, אנשי חינוך, יועצים ואנשי הגות ואפילו מרצים בעלי ניסיון, איך לעמוד מול קהל, כיצד לבנות נושא, איך להעביר הרצאה, כיצד לבנות מצגת, איך לשמור על הקהל ערני ודרוך ואיך לרתק לשכנע, להשפיע ולהניע לפעולה. הקורס בשיתוף 'אשכילה' שעל-ידי מכללת 'בית רבקה'.

בשיחה עם הרב קנלסקי הוא מסביר מדוע הקים את המכון, ואת היקף הפעילות של המכון הכולל את כל מה ששייך להרצאות ושיעורים.

"כל מי שמשתמש בפיו בכדי להשפיע על אחרים, חייב ללמוד את תורת הרטוריקה והנאום", הוא אומר. "הוא חייב לדעת לזהות את קהל היעד, להכין את הנאום בצורה נכונה המתאימה לאותו קהל, לדעת על אלו נושאים לדבר - ועל אלו לא."

מהפכה בהפצת המעיינות. המשתתפים במהלך הקורס

הרב לוי קלגסברג

"המרצה שואל את עצמו בשלב ההכנה, האם לשלב סיפור? הומור? אולי שניהם? איך יכול שליח לנצל אירוע בו ניתנות לו דקות ספורות לדבר בכדי להעביר מסר קצר וקליט שיחדור ללב השומעים, 3 דקות נאום באירוע עירוני, דקה אחת בחופה שהוא עורך. "גם מעבר לדיבור, מהי שפת גוף נכונה, כיצד להתייחס לעימות - כאשר הוא נוצר במכוון או כאשר מדובר בפרובוקציה, כיצד לגשת לדיון פתוח, איך מפתחים את ההסברים והטיעונים במהלך. והחלק הכי קשה: כיצד מתמודדים עם הקהל, איך מגיעים למצב בו לא מפחדים ממנו, כיצד מגיעים למצב בו לא יהיו הפרעות - ובמידה ונוצרו, כיצד מתמודדים עמם. על כל הבעיות והשאלות האלו; אלו, ועוד רבות אחרות, בא הקורס לענות. הקורס הוקם במטרה להעניק לכל מי שצריך ארגז כלים איתו הוא יוכל להשתמש לכל אורך החיים".

מספר קורסים מעין אלו כבר נערכו, כאשר היקפם הוא כ-30 שעות אקדמאיות ובמתכונת של מפגש שבועי אחד למשך תקופה. לאחרונה - ולאור הצורך הגובר היכולת של השלוחים ליצור זמן קבוע מעין זה, פתחו במכון אלף ב"קורס מרתוני", שלושה ימים בהם לומדים במרוכז את כל מהלך הקורס. בימים אלו הסתיים המחזור הראשון של הקורס המרתוני ומשתתפיו כבר מספרים גדולות ונוצרות על תוצאותיו.

ולנהוג על-פיהן, הכל הפך פתאום למסודר וברור". ד"ר צוריאל ראשי, המרצה בקורס, טוען כי ההכרח בקורס בא דווקא מתוך העושר העצום שיש לחב"ד הציני, "אנשים מתוך תנועת חב"ד, שיש לה הרבה מה 'למכור' לעם, לא יכולים להרשות לעצמם לפעול כפי שהם פועלים היום. חב"ד מביאה את כל העומק והרוחב שיש בתורה, תורת החסידות, ונושאים כאלה חייבים להיות בנויים וברורים, הן למרצה והן לתלמידים.

"יש שלוחים שפועלים מתוך תחושת בטן, מנסים כך ומנסים אחרת, ניסוי וטעייה זה נקרא, אך זוהי טעות אמיתית, אתה 'מנסה' את החומר על אנשים, הם עשויים להתרחק חלילה או שלא להתקרב. גם אם יש מה למכור צריך שיהיה איך". גולת הכותרת של הקורס היא הפרקטיקה האישי, אימון יחידי אותם מעביר ד"ר ראשי עצמו, כל אחד מן הלומדים מקבל יחס אישי וקרוב מן המרצה, כל אחד מקבל משוב אישי ישר, בשלב מסויים הוא צריך להעביר שיעור או הרצאה והוא מקבל הסבר על חולשותיו וחוזקותיו, מבין

הרב נחמיה נוימן (צ'י) ישראל (ברדוגו)

אותם ומקבל כלים לטפל בהם. "השליח צריך להבין שחוסר המיומנות שלו מונע מהקהל להקשיב לו", מוסיף הרב קלגסברג. "החוסר הזה מונע ממנו להעביר את המסר. וגורם לקהל שלא להבין את המסר גם אם הקשיבו".

הרב מנחם נוימן, שליח הרב באבן יהודה, השתתף גם הוא באחד מן הקורסים וחזר ונפעם מן הכלים שקיבל. "אני חושב שאנחנו צריכים לצקת את התוכן שלנו אל תוך כלי המקבלים, כמו שנאמר 'אורות דתוהו בכלים דתיקון', להעביר את כל האור הגדול של תורת החסידות אל הכלים הפשוטים מאוד - לעיתים - של המקבלים. "הכלים שמקבלים בקורס הם מאוד מקצועיים ופרקטיים, השימוש בהם נרחב ומגוון והם ניתנים למימוש במקומות רבים. חופות, אירועים, שולחן שבת רגיל ואירוע בר מצווה, מגוון כלים למגוון הזדמנויות.

"החלק המעניין מבחינתי היה ההסבר כיצד לחשוב מחוץ לקופסה. באחת מן המשימות הורה לי המרצה להכין עריכת חופה בתבנית של שכנוע, כמו איש מכירות; בדרך כלל חופה נערכת בתבנית של אמירות, הוספות קטנות של ווערטאלאך, פתאום אתה צריך לחשוב מחוץ לקופסה, להביא את עצמך בצורה אחרת לגמרי. "ישבתי על זה כמה שעות, ובסופו של דבר מצאתי את עצמי עם רעיון חזק, דרך חדשה, פתאום הבנתי כמה המחשבה מחוץ לקופסה מחזקת את הפעילות היומיומית".

"החלק המעניין מבחינתי היה ההסבר כיצד לחשוב מחוץ לקופסה. באחת מן המשימות הורה לי חופה בתבנית של שכנוע, כמו איש מכירות; בדרך כלל חופה נערכת בתבנית של סיפור, אמירות, הוספות קטנות של ווערטאלאך, פתאום אתה צריך לחשוב מחוץ לקופסה, בצורה אחרת לגמרי"

להבין "הכל נהיה מסודר"

הרב ישי אלעזר

הרב ישי אלעזר הוא מרצה מפורסם העוסק בהרצאות ושיעורים כבר שנים, כאברך בכלל 'תורה שלמה' בתנ"ה, ובזכות כשרונו הרב, הוא הפך לרב בית הכנסת הספרדי הגדול בכפר יונה. כאשר נודע לו על הקורס ביקש הצטרף ללימוד, "לא כי חשבתי שזה יוסיף לי הרבה, פשוט ד"ר ראשי היה מורה שלי ביישיבה התיכונית בה למדתי לפני כ-13 שנה, עניין אותי לראות מה יש לו לומר. "שנים לא מעטות שאני עוסק בתחום, כבר בשנת ה'קבוצה' הייתי מוסר שיעורים לישראלים, מאוחר יותר הייתי מוסר שיעורים בחדרה, ולתקופה מסויימת היה לי שיעור קבוע בביתר עילית. חשבתי שזה יעזור לי קצת בחידוד הדברים. השינוי בהסתכלות הוא החשוב, למדתי להכניס את הנאום לכללים, לתבניות, דברים שידעתי במידה זו או אחרת הוגדרו לפתע בסעיפים ותתי-סעיפים, למדתי להבין את דרכי הפעולה של השיעור או ההרצאה, לקבוע תבניות

להיחשף כך מגיעים לרבות

מכון אלף לא אמור להיות רק מרכז ללימוד, המכון מקיף את כל מה ששייך לשיעורים והרצאות; החל מללמד את הרבנים להרצות, המשך בלשך בין מרצים לשלוחים, וכלה בפרסומם של השלוחים עצמם כמרצים.

מיזם 'כדאי לדעת' של המכון מביא פרסום נרחב למרצים חב"דיים, סרטוני הסדרה המצולמת הכוללת שיעורי וידאו קצרים לפי נושאים, המדברים על ערכים ביהדות ומסבירים את מצוות התורה, הנשלחים לאלפי מנויים במגזין השבועי של חב"ד.אורג, משודרים בערוץ של 'מכון אלף' ובמספר בימות נוספות ורבים נחשפים אליהם ויכולים לצפות בהדרכה קצרה ומקצועית, ממצה, מסבירה ומשכנעת על נושאים שונים ביהדות. כך מושגות מספר מטרות: האחת היא שיהודים רבים יצפו בשיעור, כך אותם יהודים ינועו לפעולה; ישמעו על יום כיפור ואולי יצומו ויבואו לבית הכנסת, ידעו מיהו יהודי. בכדי שאותו אדם ייצפה בסרטון, הוא חייב להיות קצר וקולע, עשוי על פי כל כללי הטוריקה.

שנית, המרצה החב"די מקבל חשיפה גדולה מאוד, מגיע לקהלים שעל פי הטבע לא יגיע אליהם, ומקדם את המודעות לקיומו בקרב ציבור השלוחים ומזמיני

ההרצאות. הסרטונים נערכים בידי המרצים עצמם, הטקסט עובר הגהה של ד"ר ראשי ועורכי תוכן שונים, ורבים יכולים להיחשף לשליח שעד אתמול מסר שיעורים לעשרות בודדות של יהודים. מעבר לכך, לשליח אין זמן מיותר, הוא עסוק וטורד בעבודת השליחות, והוא ישמח לקבל עזרה באיתור המרצים הנכונים ובטיפול בכל התהליך, להקל מעליו את עול החיפוש וכל מה שכרוך מסביב, לכן מוקם בימים אלו המרכז שיעניק שירות לשלוחים, למוסדות או לארגונים למצוא את המרצים הטובים ביותר, ולקבל את כל העזרה הנחוצה, וכל זאת במחיר סביר.

"הקורס נותן כלים, מסביר באיזה קצב צריך להעביר את המסרים, איך מעבירים רעיונות גדולים לאנשים שנמצאים במרוץ החיים" אומר ד"ר ראשי. "יש הרבה מאוד אנשים שאומרים דברים טובים, אבל אין להם מערכת עבודה מסודרת. כמו בציון, אם אדם למד לצייר בעצמו, חסר לו את כל הדרך, הוא לא יודע איך מסדרים את העבודה. "אם השליח או המרצה לא יודע בדיוק את כל מה שהוא צריך לדעת, הוא לא יודע לאבחן איפה הוא טועה; השליח שם לב ששיעוריו אינם מושכים, רואה שהאנשים לא מביעים מספיק עניין, אך לא יודע להניח את האצבע על הבעיה, וממילא לא יודע כיצד לתקן.

"כאשר שלוחים מגיעים לקורס, הם מקבלים המשך בעמ' 59

'עשרת הדברות' למרצה המתחיל מאת ד"ר צוריאל ראשי

- א. הכר את הקהל ולמד עליו כמה שיותר. כך תדע באלו דוגמאות סיפורים וציטוטים להשתמש.
- ב. עשה שיעורי בית מקיפים על הנושא שלך. אל תזלזל בקהל. ייתכן וגם הוא עשה שיעורי בית.
- ג. ציין לעצמך לסכם במשפט אחד מהי מטרת השיחה והשורה התחתונה. כך תצליח לבנות את ההרצאה כראוי.
- ד. תארגן את הנאום כך שיהיה לך ברור מה תגיד בתחילה באמצע ובסוף.
- ה. הייה מודע לזמנים. תמיד הקפד לדבר במסגרת הזמן שהוקצתה לך. אם לא ציינו - תפסוק לחומרה ותקצר.
- ו. השתדל "לשבור" את הנאום: תשלב בין ווארט לסיפור ובין סיפור לציטוט. אל "תיבש" את המאזינים.
- ז. בחר מילת מפתח או מונח מפתח שילוו את ההרצאה כך שמי שלא מרוכז יידע מה העוגן שלך.
- ח. תן תשומת לב מרבית למשפט הפתיחה ולמשפט הסיום שלך.
- ט. כשאתה מספר סיפור שקול היטב אלו פרטים לציין ואלו מיותרים.
- י. אין כמו הומור עצמי להפשרת הקרח.